

Lausunto

26.1.2022

 VN/29942/2021
 VN/29942/2021-VM-30

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite: MMM:n lausuntopyyntö 16.12.2021, VN/29942/2021

VM lausunto luonnoksesta Manner-Suomen vesiviljelystrategiaksi 2030

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta strategialuonnoksesta. Ministeriö toteaa lausuntoon seuraavan.

Euroopan unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 1380/2013 34 artiklan mukaan jäsenvaltioiden tulee laatia strategiat kestäväälle vesiviljelylle, joilla parannetaan vesiviljelyalan kilpailukykyä, vähennetään siihen kohdistuvaa hallinnollista taakkaa, edistetään toimijoiden pääsyä sopiville alueille sekä asetetaan ympäristövaikutuksia sekä taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia mittaavat indikaattorit. Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston 2021-2027 mukaista tukea voidaan myöntää vain sellaisille toimille, jotka ovat kansallisen vesiviljelystrategian mukaisia. Euroopan komissio on antanut EU:n vesiviljelyä koskevat strategiset suuntaviivat vuosiksi 2021–2030. Vesiviljelystrategia ulottuu komission suuntaviivojen mukaisesti vuoteen 2030. Strategia kattaa rahoituskauden 2021-2027, jonka toimeenpano päättyy vuonna 2029. Strategialuonnos ja siinä esitetyt toimenpiteet koskevat Manner-Suomea. Ahvenanmaa laatii vastaavan strategian alueelleen.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan ”lisätään kotimaisen kalan tarjontaa ja osuutta kulutuksesta kestävästi laatimalla kotimaisen kalan edistämishjelma”. Valtioneuvosto hyväksyi kotimaisen kalan edistämishjelman periaatepäätöksenä 8.7.2021. Edistämishjelma asettaa kalan käytölle elintarvikkeena ja kalatalouden arvoketjun kehitykselle vision sekä määrittää strategiset valinnat ja keskeiset toimenpiteet vision saavuttamiseksi. Lisäksi ohjelma määrittelee yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet, jotka ohjaavat hallinnon toimintaa ja muiden arvoketjua koskevien ohjelmien ja strategioiden valmistelua. Manner-Suomen vesiviljelystrategia liittyy edistämishjelman toteuttamiseen.

Luonnoksessa on vesiviljelystrategian toteuttamiseksi kolme painotusta, jotka ohjaavat hallinnon toimintaa ja rahoituksen suuntaamista: kilpailukykyinen ja kasvuun kannustava toimintaympäristö, kestävyys ja vastuullisuus sekä kalojen hyvinvointi ja terveys. Euroopan meri-, ja kalatalous- ja vesiviljelyrahaston rahoitusta kohdennetaan toimialan kasvuun ja uudistumiseen näiden strategisten valintojen mukaisesti. Taustaoletuksena on kotimaisen kalan edistämishjelman

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

mukaisesti, että toimialan kasvu vauhdittuu, kun uudet innovaatiot ja toimintatavat saadaan valtavirtaistettua markkinaehtoisesti. Kasvun toteutuminen on riippuvainen yritysten investoinneista ja valinnoista sekä siitä, että kasvu toteutuu ympäristön kannalta kestävästi eikä vaaranna vesien hyvän tilan tavoitteiden saavuttamista tai ylläpitämistä. Hallinnon tehtävänä on luoda taloudellisesti kannattavan kasvun edellytyksiä ja varmistaa toiminnan kestävyys sekä tukea yleisesti alan kehittymistä, kilpailukykyä, kannattavuutta ja varmistaa yhdenvertainen kohtelu eri toimialojen välillä. Lisäksi hallinnon tehtävänä on ruoantuotannon sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja ekologisen kestävyuden varmistaminen. Valtiovarainministeriö pitää esitettyjä strategisia painotuksia yleisesti arvioiden perusteltuina ja kotimaisen kalan edistämishajelman mukaisina.

Luonnokseen sisältyvät yksilöidyt toimenpiteet strategisten painotusten toteuttamiseksi. Kilpailukykyisen ja toimialan kasvuun kannustavan toimintaympäristön osalta keskeisiä ovat Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston rahoituksen kohdentaminen toimialan investointihankkeisiin, tutkimukseen sekä tuotantoon ja tekniikkaan kohdistuvaan kehitystyöhön ja innovaatioihin. Valtiovarainministeriö pitää uusiin innovaatioihin ja teknologiaan perustuvien, ympäristön ja ruoantuotannon kannalta kestävien toimintatapojen edistämistä keskeisenä osana strategiaa ja sen toteuttamisesta saatavaa lisäarvoa. Ministeriö toteaa, että strategian seurannassa ja arvioinnissa osana kotimaisen kalan edistämishajelmaa olennaista on näihin kohdealueisiin liittyvän rahoituksen ja politiikkatoimenpiteiden vaikuttavuuden sekä laajemmin kalatalouden ja sen toimintaympäristön kehittymisen arviointi. Ministeriö toteaa, että nämä painotukset on otettu huomioon Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston Suomen ohjelman 2021-2027 valmistelussa ja ohjelman rahoituksen kohdentamisessa.

Kilpailukykyistä ja kasvuun kannustavaa toimintaympäristöä koskevan toimenpiteen 8 (luonnos, s. 9) osalta valtiovarainministeriö toteaa, että ammattimainen vesiviljely on jo alemman sähköveroluokan II piirissä. Muutos toteutettiin sisällyttämällä ammattimainen vesiviljely maatalouden veronpalautuslain (laki maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta, 603/2006) soveltamisalaan lailla 1217/2021. Laki tuli voimaan 1.1.2022. Veronalennus toteutetaan vastaavalla veronpalautusmenettelyllä kuin muutkin maatalouden energiaverotuet. Sähköverosta palautetaan sähköveroluokkien I ja II välistä erotusta vastaava määrä. Vesiviljely on myös polttoöljyjen veronpalautuksen piirissä.

Useat luonnokseen sisältyvistä toimenpiteistä on määritelty yleisellä tasolla. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että usean toimenpiteen, kuten esimerkiksi vesiviljelyalan riskienhallinnan parantamiseen tähtäävien keinojen (esim. vakuutukset ja lainatakaukset, toimenpide 14, s. 10) ja erilaisten lupamenettelyjen (toimenpiteet 3, 5 ja 6), s. 9) suhteen kyse on niitä koskevien mahdollisuuksien selvittämisestä, joka edellyttää tarkentavaa jatkovalmistelua ja arviointia tarkoituksenmukaisista ja rahoituksellisesti mahdollisista vaihtoehdoista tavoitteiden saavuttamiseksi. Näiden lähemmän tarkastelun yhteydessä on otettavissa tarkemmin kantaa niiden perusteltavuuteen.

Luonnokseen sisältyy arvioita sen toteuttamisen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta vuoteen 2030 mennessä. Nykytilaa ja tavoitetasoja koskevat tiedot perustuvat Luonnonvarakeskuksen tilastoihin ja mallinnuksiin kotimaisen kalan edistämishajelman valmistelussa. Ne on esitetty lähinnä tuotannon määrän muutosta ja vesiviljelyn tuottamaa lisäarvoa, työllisyysvaikutuksia, kasvatetun kalan kotimaisuusastetta ja sen kauppatasevaikutuksia sekä vesiviljelyn ympäristökuormitusvaikutuksia koskevana arviona. Valtiovarainministeriö toteaa, että strategiaan olisi mahdollista sisällyttää näiden tietojen yhteydessä myös ainakin yleispiirteisiä kokoavia arvioita kyseisten vaikutusten merkityksestä julkiselle taloudelle.

Vesiviljelystrategian seuranta toteutetaan osana kotimaisen kalan edistämishajelmaan seurantaa. Edistämishajelman toteutusta seurataan jatkuvan arvioinnin ja ennakkoinnin avulla. Arviointityö kattaa ohjelman rahoituksen ja politiikkatoimenpiteiden vaikuttavuuden lisäksi myös kalatalouden ja sen

toimintaympäristön kehittymisen. Valtiovarainministeriö pitää seurannan ja arvioinnin toteuttamista luonnoksessa todetuin tavoin perusteltuna. Keskeistä on myös seurannassa ja arvioinnissa saatujen tulosten hyödynnettävyys myöhempien toimenpiteiden ja niiden rahoituksen suunnittelussa.

Valtiovarainministeriö toteaa, että ohjelmaluonnoksessa tarkoitettuja toimenpiteitä toteutetaan valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Annika Klimenko

Budjettineuvos,
apulaisbudjettipäällikkö

Jonna Berghäll

Tiedoksi VM/VO

VN/29942/2021-VM-30

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: